

Hutsaren hurrengo

Euskadi Irratiko *Faktoria* saioan Mikel Rotaetxek Unai Iturriagari egindako elkarrizketaren zati bat entzungo dugu, non euskal sortzaileen lan- eta bizi-baldintzen inguruan aritu diren.

Sekuentzia honetan, hau egin dezakezu:

- Kultura-sorkuntzen garrantziaz hausnartu.
- Entzundakoaren ideia nagusiak zein diren adierazi.
- Esamoldeei erreparatu eta horiek erabili testuak aberasteko.

dmitry-ratushny-033IVNPb0RI-unsplash

Entzun aurretik

1. Hitzen lainoa

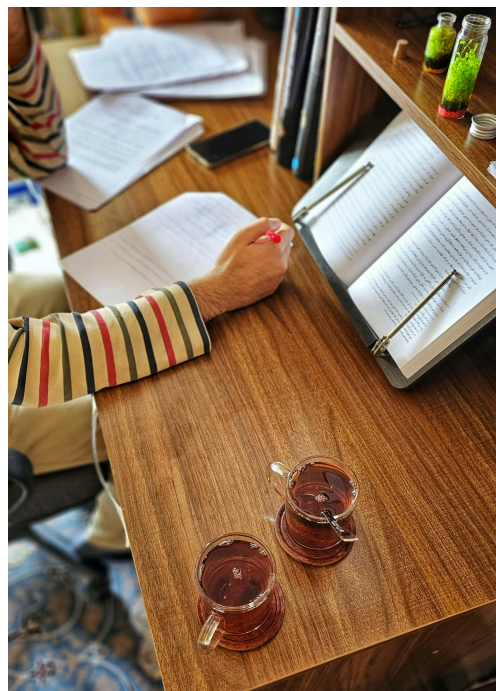
Ariketa hau etxean egin dezakezu. Hausnartu kultura-sorkuntzak nolako balioa duen gizartearentzat. Hautatu egindako hausnarketaren adierazgarri diren hitzak, gero denon artean hitzen lainoa osatzeko.

BAKARKA

Hausnarketarako galderak:

- Garrantzitsua al da gizarte batentzat kultura-sorkuntza? Zergatik?
- Zertarako balio dute kultura-adierazpenek?
- Zer gertatuko litzateke desagertuko balira musika, podcastak, liburuak, komikiak, antzezlanak, telesailak, filmak, bertso-saioak...?

husain-mrQ0eTaWUw4-unsplash

Lainoa denon artean sor dezakezue, esaterako Menti izeneko aplikazioaren bidez; aplikazioak berak erakutsiko dizkizue gaiari buruz gehien aipatu diren kontzeptuak.

BAKARKA

Entzun bitartean

2. Zer dio Unai Iturriagak?

Ariketa hau etxean egin dezakezu. Entzun audioa, eta erantzun galderei.

Sortzaile ezdeusak

1. Datuen arabera, zer ondoriozta daiteke hizkuntzak sortzaileen ekonomian duen eraginaz?

- a) Euskarazko sorkuntzak ez duela bermatzen irabazi garbi duinik, erdaraz ere aritzen direnen aldean.
- b) Artistek, oro har, 2023an lortutako diru-sarrerak bikoiztu egin dituztela aurreko urteko datuekin alderatuta.
- c) Elebitasuna kaltegarria dela sormen-lanaren balio ekonomikoa neurtzean, emaitzak nahasten dituelako.

2. Zer iradoki nahi du Unai Iturriagak "hutsaren hurrengo garaia" dioenean?

- a) Gizarteak ez duela interesik artistek komunikabideetan kontatzen dituzten istorioetan.
- b) Sortzaileek, oro har, ez dutela inolako babes edo aitortza sozial sendorik.
- c) Irratiko audientziak ez duela bat egiten artisten errealitate ekonomiko gordinarekin.

3. Zer-nolako aldea dago kulturaren eta gainerako lan-sektoreen artean?

- a) Beste esparruetan administrazioaren laguntzak jasotzeko ohitura handiagoa dago.
- b) Sormen-lanek ez dituzte lortu beste jarduera ekonomiko batzuek dituzten egituraketa eta defentsa kolektiborako gaitasuna.
- c) Sindikatuek-eta ez dute kultura babesten, igande-eguerdietako aisialdi-ekintza bat delako.

4. Iturriagak diskurtso publikoan erabiltzen diren parametroak kritikatzeko.

Zergatik?

- a) Garrantzia neurtzeko irizpideak errentagarritasun ekonomikoari lotuegi daudelako.
- b) Erreportajeetan artisten bizimodua idealizatzen delako, datu errealak eman orde.
- c) Durangoko Azokako irabaziak ez direlako behar bezala banatzen urte osoan zehar.

5. Zein da testuaren tesi nagusia euskal kulturaren egoerari buruz?

- a) Euskal sorkuntza garrantzitsua dela diskurtso ofizialean, baina praktikan ez.
- b) Bertsolari Txapelketa eta Durangoko Azoka direla euskal kulturaren biziraupena bermatzen duten zutabe bakarrak.
- c) Gobernuak beste eredua batzuk aztertu beharko lituzkeela prekarietatea murrizteko.

Erantzun zuzenak 6. orrialdean daude.

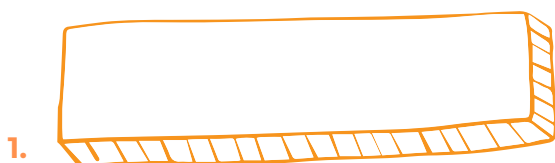

Entzun ondoren

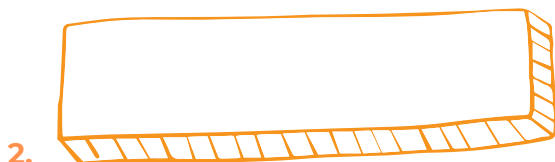
3. Erreparatu

TALDEAN

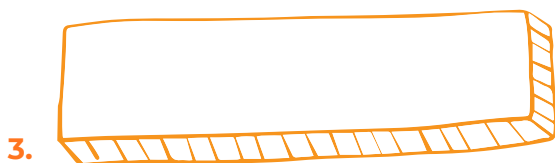
Elkartu hiruko taldeetan; erreparatu beheko definizioei eta bila itzazue transkripzioan horiekin bat egiten duten esapideak; saiatu bakoitzari sinonimo bat ematen. Azkenik, erantzun galderari.

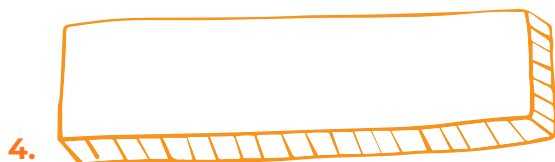
Zerbait zehaztu gabe edo erantzunik gabe uztea.

Garrantzirik edo baliorik ez duen zerbait izan.

Zerbait gehitzeko edo begi-bistakoa dela adierazteko, are gehiago esateko.

Gutxi gorabehera.

5. Zuen ustez, zer ekarpen egiten diote esapideek testuari?

Talde handian, komentatu jasotakoak. Erantzun zuzenak 6. orrialdean daude.

TALDEAN

4. Gramatika-detektibeak

Elkartu hiruko taldeetan, erreparatu esamoldeei, eta kokatu dagozkien hutsuneetan.

ESAMOLDEAK:

- a) Ez daukate saltzeko
- b) Bukatzen ez den soka...
- c) Ezta hurrik eman ere!
- d) Ez da giro!
- e) Esatea merke da!
- f) Gaitz-erdi!
- g) Ezerezean geratu dira.
- h) Hitzetik hortzera darabil.

chase-clark-T69h1_YfR-w-unsplash

1. Gobernuak digitalizazioaren garrantzia _____, baina oraindik ez dugu ikusi euskal sortzaileentzako laguntza zehatzik; hitz hutsak dira.
2. Han bildutako emakume sortzaileek ere _____ bertan bizitako esperientzia; berrikuntzen edizioa da eta egiturazko jauzi nabarmena ekarri du programak.
3. Aspaldi ari ginen proiektu berritzaile baten bila, baina finantzaketa lortu ez dugunez, asmo guztiak _____.
4. _____. Protestaz protesta joan da urtea. Sortzaileak haien lan-baldintzen alde mobilizatu dira, gobernuak haien eskaerak entzun ditzan.
5. Askotan pentsatzen dugu Adimen Artifizialak gizakiak bezala sor dezakeela, baina _____; makinak kopiatu egiten du, ez du sormenik.
6. Argitaletxeak nire liburua atzera bota du, baina _____, gutxienez beste editore batek interesa agertu du-eta! Okerrago izan zitekeen.
7. Gobernuak hitz eman du artisten egoera prekarioari irtenbidea emango diola, baina _____; ekintzak ikusi arte ez gara fidatuko.
8. Lan-egoera kaxkarra, soldata baxuak, inbertsio falta... _____ dirudi honek, arazo batek hurrengoak dakar eta ez dugu irteerarik ikusten.

Erantzun zuzenak 6. orrialdean daude.

5. Nola esan?

TALDEAN

Elkartu talde txikian eta egin gaiari buruzko solasaldi informala. Saiatu erabiltzen aurreko orrialdeko zerrendan jasotako esamolde batzuk.

Kontuz! ez sartu testuan esapideak edonola, erreparatu egokitasunari; esaldiak esapidearen inguruan eraiki beharrean, erabili esapidea zure argudioa biribiltzeko edo indartzeko.

Sormen digitala, ala giza arima?

Adimen artifizialak sortutako irudia

GAIA:

Azken urteotan, **Adimen Artifizialak (AA) sortutako irudi eta testuek zeresan handia eman dute, eta artisten kolektiboa hormaren kontra jarri dute.** Datuen arabera, diseinatzaile grafikoek eta itzultzaileen lan-eskaintzak % 20 jaitsi dira AAk eskaintako tresnen ondorioz. Artisten artean zalantza ugari sortzen hasiak dira AAren erabileraz: sormenaren demokratizazioa da, ala artisten heriotza?

Egin solasaldia talde txikian, komentatu zein den egoera, nola sentitzen diren sortzaileak eta AA erabiltzeak zer eragozpen dituen sormen-lanetarako, zer galtzen den, zein izan daitezkeen ondorioak, etab.; eta adostu sortzaileentzat asegarri izan daitezkeen konponbideren bat. Zuen iritzia eman dezakezue, plazaratu argudioak eta egin hausnarketa taldean.

Feedbacka irakasleak emango dizu.

ERANTZUNAK

2. Zer dio Unai Iturriagak?

1-a; 2-b; 3-b; 4-a; 5-a.

3. Erreparatu

1. Hutsaren hurrengoia izan

2. Airean utzi

3. Zer esanik ez

4. Gutxi-asko

5. Testu bati naturaltasuna eta maila jasoa edo aberastasuna ematen dizkiote esamoldeek; karga negatiboa edo positiboa emateko edo sentipenak adierazteko balio dezakete.

4. Gramatika-detektibeak

1. h	• Hitzetik hortzera erabili: etengabe aipatzen dutela adierazteko.
2. a	• Ez dauka saltzeko: zerbait estimu handitan daukatela adierazteko.
3. g	• Ezerezean geratu dira: zerbait gauzatu gabe edo bertan behera gelditu dela aditzera emateko.
4. d	• Ez da giro: giro tirabiratsua edo gatazkatsua deskribatzeko.
5. c	• Ezta hurrik eman ere!: adierazteko zerbait ez dela inola ere horrela.
6. f	• Gaitz-erdi!: zerbait txarra gertatu arren, beste aukera bat agertu delako poza adierazteko.
7. e	
8. b	• Esatea merke da!: promesen eta errealtatearen arteko aldea markatzeko.
	• Bukatzen ez den soka...: irteerarik gabeko egoera edo etenik ez duen egoera adierazteko.

HIZTEGI LAGUNGARRIA

Irabazi garbiak. Zergak ordaindu eta gero geratzen den irabazia.

Hutsaren hurrengoia izan. Garrantzirik ez duen zerbait izan.

Zer esanik ez. Esan beharrik ere ez dago. Oso argia da.

Lan-esparru. Lan-jarduera baten arlo, eremu.

TRANSKRIPZIOA

Mikel Rotaetxe: Duela hilabete batzuk, zeu orain eserita zeuden aulki horretan bertan izan genuen Lanartean (Lanartea) Euskararen Langile Profesionalen Elkarteko Amagoia Gurrutxaga; fitxatzeaz-eta, honek badu lotura horrekin. “Euskal Artisten Lan eta Bizi Baldintzak” inkestaren emaitzak aurkezten izan zen.

“Amagoia Gurrutxaga: Inkesta honek eman duen emaitza da oso argia: artistek, 2023an, 6.375 €-ko irabazi garbiak izan zituzten, batez beste, Baina hori, hizkuntzaren arabera, euskaraz soilik sortu zuten artistek 4.717 €-ko irabazi garbiak, eta euskaraz eta erderaz (erdaraz) egin zutenek 9.672, bikoitza baino gehiago. Horrek zerbait esan nahi du”.

Mikel Rotaetxe: “Horrek zerbait esan nahi du” utzi zuen hor airean Amagoia Gurrutxagak. Zer esan nahi du horrek zuretzat?

Unai Iturriaga: Bueno, horrek zer esan nahi du? Honek azterketa luzeago bat mereziko luke, baina horrek esan nahi du ni orain hemen nagoela, Euskadi Irratian, espazio hau okupatzen, bere audientzia daukan irrati batean-edo nire kontuak kontatzen, baina, hemendik ateratzen naizenean, ba, hutsaren hurrengo gara gizartearentzat, ez? Naizela edo, esan nahi dut, gure jarduna, benetan, beste alor batzuekin konparatuko bagenu, ba, hori dela errealitatea, ezta? Badaude momentu batzuk fokua gure gain daudela (daudena), oso polita da eta dena da, baina, gero, ez gara ezer ez administrazioaren aurrean eta nik uste dut gizartearen aurrean ere... Bai, garai konkretu batzuetan esaten da “gure sortzaileak oso garrantzitsuak dira”, baina ez da egia. Benetan. Ez da egia. Ez da egia, ze gauza batzuk oso zailak dira. Hor, Amagoia eta Lanartea egiten ari den lana administrazioaren aurrean gauza batzuk eskatzeko, beste herrialde batzuetan existitzen direnak, adibidez, eta, zer esanik ez, beste lan-esparru batzuetan. Gertatzen dena beste lan-esparru batzuetan badaude sindikatuak, badaude presio-taldeak... Eta gu igande eguerdirako denbora-pasa polit bat gara. Benetan, gaur egun, gure gizartean, gutxi-asko, Durangoko Azokako eguntxo horiek kenduta, Bertsolari Txapelketako finala... errealitate gordina hori da: insignifikanteak (ezdeusak) gara. Hori horrela da. Bai, bai, horrela da. Gaur Egunen edo telebistako publiek reportaje horietan gure inpaktuaz ez da hitz egiten inoiz, ez? Gaur egun, gizartean inportanteak diren gauzetaz (gauzez) horrela hitz egiten da: eduki duen inpaktua eztakitzenbat milioi euro eduki duen, eztakitzer. Eztakitzenbat bisitari, turismoa, industria patatin-patatin-patatan. Eta gu, ba horixe, ba, urtean lau egun Durangon, hortxe fokua pixka bat, hemen programa bat, baina, benetan, ez da egia. Kultura, oro har, ez da garrantzitsua, eta euskal kultura are gutxiago. Hori, hori, hori horrela da.